NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **X.** V sredo 24. marca (ranoživna) 1852. *List* **24.**

Njega dni *).

Pod košato lipo, truden déla,
Starček sivoglav praznuje,
— Bila sveta je nedelja —
Svet sedanji premišljuje:
Njega dni so časi bili —
Zdihne — oh! pa so minili.

Res, ko mi smo fantovali,
Rad' smo tudi vas hodili;
Ko neveste smo zbirali,
Tud' smo kak poliček spili —
Ali spačen kot sedanji
Vender ni bil svét nekdanji!

Lej! fantiča že bahača
V ustih z okovano pipo,
Kak ošabno se obrača,
Suče pod sosedno lipo!
Tega njega dni ni bilo
Da bi pač se premenilo!

In nečimerne deklíne
Išejo le v lišpu hvale,
In za nos si fantalíne
Vodijo, ko b' se igrale.
Njega dni je to scer bilo,
Pa vunder ne s tako silo!

Kamor zdej okó ozrè se
Vse šumí in vse se svéti;
Vsak na tuje statve nese,
Kar domá bi znal imeti.
Njega dni ni tega bilo,
Oh, da saj bi spet minilo!

Če kaj prosiš, se t' obljubi,
Toda čakaj dopolnjenja! —
Vslišan redko — čakaj, ljubi,
Čakaj ti do konc življenja!
S takim kruham se ne siti,
Z upam le — ni moč prebiti.

Slišiš! kako zvita kača
Se ti hlini, perlizuje,
Sladko se v obraz obraća
Zad pa srečo spodkopuje.
Tega njega dni ni bilo,
Pa sej jih bo že minilo!

Če beseda iz serca teče,
In resnico bistro zlija,
Se žé najde, kogar speče,
Ki jo v serd in čert zavija.
Tega njega dni ni bilo,
Da bi spet se pogubílo!

Nekdaj bilo mož beseda
Porok je za kupe zlate,
Zdej na štempeljne se gleda,
Priče, križe in pečate.
Tega njega dni ni bilo,
Vse se vse je premenilo!

Hvaljéč tako čase stare
Starček od počitka vstane,
Zlo ga žalost britka tare,
Zadnji zdihljej pošlje na nje:
Njega dni so časi bili,
Oh! da spet bi se vernili!

*) Po željah nam od več strani naznanjenih: naj bi kratkočasni govor, s kterim je gosp. dr. A. zbor poslednje »besede« razveselil, v »Novícah« natisnili, ga podamo častitim bravcam z opombo, da ta govor je nekoliko prenarejena in podaljšana pesmica, ki je v 2. tečaju »Novic« natisnjena. Vred.

O potrebi postave za otrebovanje škodljivih gosenc.

Govor J. F. Kolb-a v oddelku za sadjo- in vinorejo kmetijske družbe na Dunaji.

Nar veči sovražnik sadjoreje so gosence, in za njih pokončanje naj bi si marljivo prizadevali ravno tako kmetovavci kakor deržavne oblastnije, ker škoda po gosencah seže dostikrat na več milj krog in krog.

Gosenca požrè drevno perje in s tem pokončá dostikrat celo drevó, ker perje je drevesu za njegovo življenje ravno to, kar so človeku pljuča. Kakor pljuča zrak dihajo in nepotrebno iz života pahajo, ravno tako sèrka drevno perje potrebne soke in jih razdelí po drevju, in kar je nepotrebniga, paha iz njega — in tako se redijo cvetne očesa.

Če bi se ravno primerilo, da bi pri vsim tem po gosencah objedeno drevje vunder sad zastavilo, bi mogel odpasti, preden dozorí, ker mu manjka potrebniga soka, in ker to pomankanje rast zaderžuje. In če ravno tak sad včasih na drevju ostane in dozorí, je vselej kisel, ker ni potrebne sladkorčice (cukreniga soka) dobival.

Druga nadloga je še, da po gosenčnim objedu je drevó tudi prihodnje leto in včasih več let nerodovitno. Če so namreč gosence že pred kresam perje objedle, in je vreme tako, da si zamore drevó nove močí pridobiti, morajo tiste očesa, ki bi se bile scer po tem času v cvetne očesa za prihodnje leto izrasle, le jalove očesa ostati in samo perje zagnati. Po takim gré sad za prihodnje leto v zgubo. Ako so pa zraven tega še tako imenovane spijoče očesa (ktere še le do 3. leta sadne popke poženejo) prisiljene gnati, ostane drevó 3 leta nerodovitno.

Nektere drevesa pa po gosencah vsahnejo popolnama, ker se v soku zadušé, ki jim po koreninah doteka, po perju pa, kteriga nimajo, nič iz sebe dihati ne morejo.

Verh vsiga tega pa se še primeri, da ste dve leti zaporedama gosenčni leti, zakaj skušnja učí, da po 50 metuljih in metuljkah v peterih letih se

zaredí na več bilionov tega merčesa, ki za svoj živež sila sila veliko drevniga perja potrebujejo.

Kakošna bi se tedaj našim drevesam godila, če bi si ne prizadevali, njih nar večiga sovražnika pokončati!

Iz tega je očividno, kako potrebno je, da cesarske postave skerbijo za brambo sadnih drevés.

Postave imamo, ktere kaznujejo poškodovanje sadniga drevja; tudi tisti, kteri sadje krade, se kaznuje po postavah kot tat — ali zoper tisto nemarnost, po kteri sosedne gosence drevje soseda pokončajo, še nimamo ojstre postave, ktera je vunder toliko potrebna.

Želimo tedaj postave, ktera naj bi zapovedala, da vsak posestnik mora vse drevje in germovje na svojim zemljišu gosenc čisto otrebiti. Na pašnikih in občinskim zemljišu naj opravlja soseska to dolžnost. Če do določeniga časa kdo to opravilo zanemari, naj da soseska na stroške nemarneža drevje otrebiti; kdor se vdrugič te nečimernosti kriviga storí, naj se ojstro kaznuje.

Take postave so v več nemških deželah, v kterih je sadjoreja na visoki stopnji; take postave so tudi skoz in skoz pravične, ker ni prav, da zavolj eniga lenúha dostikrat cela soseska škodo terpí.

Na to vižo bi vživalo sadno drevje postavno varstvo, in ohranilo bi se jezero in jezero vaganov sadja, ki ga scer gosence požró — kot preobilno desetino.

Kakor bi se pa zapovedalo gosence pokončavati, tako naj bi se pa tudi prepovedalo tiče (zlasti pevke) loviti, ki gosence in metulje pokončujejo in so tedaj pridnimu gospodarju velika pomoč.

Živa potreba je tedaj, da se postava za brambo sadniga drevja vredi tistim postavam, ki se za varstvo polja in senožet željno pričakujejo.

Odbor je sklenil, kmetijsko družbo naprositi, da se oberne v ti zadevi na deželno poglavarstvo, ktero naj pripomore, da bi se prepoved zavolj tičev od leta 1839 zopet ponovila, zapoved otrebovanja gosenc pa kot deželna postava vpeljala.

Kaj je boljši?

*Pogovor kalifa *) Harum al Rašida in njegovega vezira **) Muzafera.*

(Iz »Šolskega prijatla«).

„Čmu napravljaš šole in druge ustanove, u kterih se mladi ljudjé izobražujejo? in čmu si prizadevaš, svoje ljudstvo omikati in osvetiti?“ je prašal vezir Muzafer kalifa Harum al Rašida. „Alj ne veš, da te omikano in osvetljeno ljudstvo lahko pregleda?“

„„Dobro vem““ — odgovorí kalif — „„omikano ljudstvo bode u stanu samo presoditi in ceniti, da so moje postave pravične, in da jaz ž njim dobro in pošteno mislim““.

„Alj ti bode pa tudi rajše davke plačevalo?“

„„To se vé; zakaj omikano ljudstvo bode tudi u stanu u vsih rečéh napredovati, srečno živeti in tudi obogateti; zraven tega bode tudi spoznalo, da jaz od njega več ne tirjam, razun kar je neobhodno potrebno““.

„Alj se bode za te serčnejše vojskovalo?“

„„Gotovo; zakaj ono bode zapopadlo, da so posamezne družine le tedaj srečne in bogate, ako je cela dežela srečna in bogata, — modri in previdni vojvodi bodo moje ljudstvo vodili, in ljudstvo se bode moško bojevalo za svojo domovino in svojega kalifa““.

„Pa, alj ne bodo se tisti modrijani v vladne rečí mešali? Alj ne bodo ti, ako vlada kam zablodi, to pred svetom odkrivali, raznašali in te topili?“

„„Le naj gledajo in pazijo, in ako kaj nepravega najdejo, naj le to tudi meni naznanijo; jaz bodem po tem previdnejši, modrejši in tudi boljši““.

„Tako! bodeš ti tistim širokoustnim godernjačem in modrijanom dopustil, vse, kar se prigodí, očitno in voljno prerešetovati?“

„„Ako bi tega ne dovolil, kako bi zamogli nas u neznanih rečéh podučevati?““

„Alj pa ne more tudi najmodrejši človek se motiti in laž in krivico za resníco in pravíco imeti?“

„„Res je, — zamore ti alj uni se motiti in zabresti, pa drugi bodo spet to spoznali in pretresli in potem reč spet zravnali, in tako ne bode pravična reč nikolj škode terpela““.

„Najsvitlejši gospod in kalifa! — odgovorí minister — „premisli dobro, kaj s tem pričneš, da tvoje ljudstvo, kakor hitro se bolj izobraži, bo jelo obnašanje tvojih vernih in zvestih služabnikov pretresovati in černiti, in zaupanje, s kterim se ti na nje zanašaš, podrivati; tako ljudstvo še celò mene ne bode pri pokoju pustilo“.

„„Zastopim, zastopim““, reče kalif, se zavertí in gré pri durih.

*) Kalif izvira od arabske besede chalïfa, to je: nasledovati alj nastopovati; kalif je tedaj »naslednik alj nastopnik (Muhamedov)«. Tako se imenujejo turški cesarji alj sultani.

**) Vezir je od arabske besede vasara, to je: nesti; potem je vezir toliko, kakor nosič, podpora, minister turškega cesarja. Velkivezir je najvišji deržavni minister.

O pratikarskim številstvu.

Vredništvo „Novíc“ je prejelo od neznanih rok pod čerkama J. Š. sledeči dopis:

„V 12. listu letošnjih „Novíc“ se je na zadnji „strani v „popravek“ menda neka pomota zamešala. „Jez sim čakal in čakal, da bi se kdo oglasil, pa „ne vém: alj je vsak tako malo porajtal, kar je bral, „alj marsikdo, kakor jez, še na druge čakal. Ker „mora vsaka pomota popravljena biti, in da bi „nam ptujci ne oponašali, da mi rajtati ne „znamo, prosim, da mi ne bote za zlo vzeli, če Vas „na to opomnim. Ne da bi se leto 1900 s številko „4 brez ostanjka deliti ne dalo, leto 1908 prestopno „ne bo, ampak jez mislim, da se za vsako prestopno leto nekaj sekund preveč vzame, in te nam „v 100 letih en dan odnesó“.

Ker mora vredništvo naravnost reči, da v pratikarskih rečéh ni tako izurjeno, da bi se prederznilo v pravdo spušati, in ker je po večletnih skušnjah prepričano, da tisti mož, ki je imenovani „popravek“ spisal, se bo vedil sam nar bolje zagovarjati, smo mu v ta namen izročili prejeti „popravek popravka“. On nam je na to podal sledeče „razjasnjenje dozdevane pomote“, ktero, akoravno precej obširno bi vunder utegnilo mnogim bravcam zavolj sploh mikavnega zapopadka všeč biti, gospodu J. Š. pa je dokaz, da se je po njegovi volji njegov „popravek“ temeljito prevdaril in pretresel. Tole je razjasnivni odgovor gosp. B—ka.

„Motiti se, je človeško, ker pod solncam ni nič popolnama, zato je tudi meni jako drago, če me kdo podučí, ali podučenje mora dobro utemeljeno biti,

in rad se potem vdam. Ali v ti reči se neznanimu g. J. Š. ne morem vdati, marveč moram naravnost reči, da ne jez, ampak on se moti, in da je njegov strah pred ptujim oponašanjem, da rajtati neznamo, votel strah. Skusil bom to dokazati:

Da se letna številka 1900 s številko 4 brez ostanjka deliti da in da številka 475 po tem na dan pride, to že vsak šolarčik druziga razreda vé; da se pa vender spet brez ostanjka deliti ne da, tega ne vé vsak, in to je mende g. dopisnika spodbodlo se oglasiti.

Koledarsko računstvo je takole:

Do leta 1582 so kristiani brez razločka koledarje ali pratiko po starim računu imeli, ki ga je rimski cesar Julian, preučeni mož, že 47 let pred Kristusovim rojstvam, takratne napake in pomanjkljivosti v razdelitvi letniga časa spoznavši, v vsih njemu podložnih deželah upeljal, in da bi spet letni časi s tekam sonca v enakost prišli, je zapovedal, da se o tistim letu med listopadam in grudnam 2 mesca brez imena s 33 in 34 dnevi vmes deneta, da spet koledarsko leto s sončnim v pravi red pride. Tudi je zapovedal, da 3 leta zaporedama naj bojo navadne leta s 365 dni, v 4. letu naj se pa med 23. in 24. svečana en dan vverstí in se leto s 366 dni in prestopno imenuje. — Ker pa nič popolnama pod soncam ni, se je ta učeni mož tudi zmotil, in je vsake 4 leta 44 minut in 48 trenutkov preveč k letu pridjal, in tako se je prigodilo, da je do leta 1581 že skorej 10 dni proti sončnim letu preveč v koledarju bilo, in da bi se bilo sčasoma tudi pripetilo, da bi bili po tem načinu mi pomladansko dnevno in nočno enakost, namest po sončnim računu 21. sušca, že o svečanu ali prosencu, ali clo v več tisuč letih o grudnu imeli.

Po tem računu, kteriga se še zdaj Rusi in Greki sploh terdo deržé, so v sedanjim času ti narodi že za 12 dni v časnim računu proti drugim kristianam zaostali.

To pomoto odverniti, je papež Gregor XIII. v letu 1581 ukazal, da se ima koledar za leto 1582 popraviti, in se ima v tem letu med 4. in 15. kozoperskam 10 dni zbrisati, da bo spet koledarsko leto s sončnim hodam v enakost prišlo. — Julianov račun je pa ta učeni papež s pravilam Kopernika, perviga zvezdoslovca in začetnika gotove pravila, da se zemlja okolj sonca suče, združil in ukazal, da naj vsako četerto leto prestopno bo, zadnje leta tristoletja pa navadne, in zadnje leto četertiga stoletja prestopno leto. Ker je pa sončno leto 5 ur, 48 minut in 48 trenutkov daljši od koledarskiga leta, in ker se te ure, minute in trenutki v 100 letih na 24 dni. 5 ur in 20 minut narasejo, v 400 letih pa 96 dni 21 ur in 20 minut znesó, po Gregorjevim računu se pa v 400 letih 97 dni vmes dene, in se tedaj 2 uri in 40 min. preveč priloží, in ta majhni razloček se še le v 3600 letih na en cel dan (24 ur) narase, je Gregor še dalje zapovedal, naj se po preteku 3600 let spet en dan iz koledarja izpustí in koledarsko leto bo s sončnim hodam vedno enako ostalo.

Po tem računu tedaj ne znesejo ostale ure, minute in trenutki vsacih 100 let celiga dneva, kakor g. dopisnik J. Š. misli, ker se v enim stoletju le 24 dni in po preteku 4. stoletja 25 dni vmes dene, in potem se še le precej s sončnim računam v enakost pride. — Ali te male pomote mu ne hočem očitati, in le od njegove veči pomote, da se letna številka 1900 s številko 4 brez ostanjka deliti ne da, hočem še nekaj povedati.

Že omenjeni visoko učeni možje so svojim naslednikam koledarski račun zapustili (kteriga sta se tudi pozneje Gallilei in Nevton poslužila) in si po njih narave- in zvezdoslovje na veke neumerjoče zaslužke pridobili, ker njih pravila pri koledarskim računu so pozneje od vsih učenih mož poterjene bile in so tako enojne, da se v preteklim stoletji sloveči jezuit pater Knauer, ki je 100letno pratiko spisal, ni zadosti o njih istini prečuditi zamogel. In kdor le nekoliko računiti zna, hitro zapopade, kako se po teh pravilih računi.

Na priliko: če kdo zvediti hoče: ali je leto 1852 prestopno ali navadno, nej zadnji dve letni številki (52) s 4 delí, in najdel bo, da mu nič ne ostane, da je tedaj prestopno; — pri letni št. 1853 (53) pa s 4 deljeni že 1 ostane in tedaj ni prestopno itd. do leta 1856, ki bo spet prestopno, ker številka 56 s 4 deljena nič ostanjka ne zapustí, in tako se računi celo stoletje. Drugači je pa pri letnih številkah začetniga stoletja; tù se pervi dve številki s 4 delite, ker ničli (00) se ne daste deliti, na priliko: (pazite dobro zdaj g. J. Š.!) številka 1900 ali prav za prav 19 s 4 deljena da ostanjk 3, tedaj bo leto 1900 navadno leto, in po prestopnim letu 1896 bo še le v 8 letih, to je, v letu 1904 prestopno leto.

To so pravila poterjene v letu 1581 od papeža Gregorja XIII., da vse začetne leta stoletja naj bojo navadne leta, če se pervi 2 številki leta s št. 4 brez ostanjka deliti ne daste; — če se pa brez ostanjka delite, so prestopne, in tedaj je bilo leto 1600 (16 s 4 deljeno ostanjka ne da) prestopno leto; — 1700 —1800—1900 bojo navadne leta, ker 17—18—19 se s 4 brez ostanjka ne dajo deliti, in začetno leto 2000 bo spet prestopno leto.

Leto 1908 bo pa gotovo prestopno leto; le svečan ne bo 5 nedelj imel, kar bi po sončnim krogu po preteku 28 let moglo biti, in se bo še le 1920 primerilo, kar je ravno začetno leto stoletja vzrok, da ne bo prestopno, kar sim že v 12. listu „Novíc“ v „popravku“ povedal.

Toliko v razjasnjenje „popravkoviga popravka“.

Pravoznanske pisma.

3. pismo.

1. Od poprejšne skrivne preiskave se loči sedanje zatožbino ravnanje, v kterim se tiste dogodbe, ktere služijo razsodbi sodnikov v podlago, pretresajo v pravdi, v kteri se pod vodstvam razsodivne sodíje nasproti stojeta deržavni tožnik in pa zatoženec ali njegov zagovornik. Praviloma se vposled te obravnave le takrat po hudodelnih dogodbah sledí in hudodelnik kaznuje, ko je deržavni pravdnik krivdo (krivíco) naznanil.

Preiskavno ravnalo, ki je bilo poprej edino samo veljavno, je pa tisto, v kterem se je razsodba sodíje opirala le na dogodbe in dokaze, ktere je en sam vradnik, namreč preiskovavni sodnik, po skrivni preiskavi sodíi predložil, ko je tedaj en sam vradnik tožnik in zagovornik, in večkrat tudi sodnik bil, brez da bi bil on po nasvetu deržavnega tožnika po hudodelnih dogodbah sledil in po njegovih predlogih sodil.

Zatožbino ravnalo, kakor je sedaj veljavno, razpade tedaj v 3 obstojne dele, namreč: v zatožbo, preiskavo in zagovor, ktere, ker so neločljiva trojica sedanje kazenske pravde, hočem ob kratkim razjasniti.

Zgodovína nam kaže, da, kakor je omika ljudstev zmirej više postopala in so se vladivne (politiške) razmere bolj razvijale, se ni mogel pričetek kazenske pravde več golimu primerleju, ali pa volji enega samega človeka ali zatožbi razžaljenega ali poškodovanega prepustiti, ki se je pritožil ali pa ne, kakor se mu je ravno zdelo, — ampak občinski prid in občinska pravíca je začela terjati, da se dopernešena krivica na vsako vižo preiše in krivični tudi kaznuje.

V ta namen so v vsih bolj omikanih deržavah posebne deržavne oblasti postavljene, kterim se deržavne pravdnije (Staatsanwaltschaften) pravi, ktere kot čuvajke nad postavo in kot varhinje pravíc vsaciga človeka zato skerbeti imajo, da se krivični zasačijo in pokorijo in sodniške razsodbe natanjko spolnujejo.

Deržavne pravdnije tedaj, kot zastopnice pravíce, morajo za vsimi prestopki postave slediti; njim se imajo vse krivične dela na znanje dati, ktere prevdarijo, in če zatožbo veljavno spoznajo, v zadostílo občinskemu pravu berž preiskovavnega sodnika napotijo, da začne kazensko opravilo. Je perva preiskava dokončana, imajo deržavne pravdnije potem dalje razsoditi: ali je zapadel obdolženc zatožbeni pravdi, in potem imajo predlog storiti, da se začne ž njim glavna obravnava; pri glavni obravnavi, to je, pri tisti obravnavi, pri kteri se vsi dokazi preišejo in pretresejo, ki za ali zoper zatoženca govoré, izgovorijo deržavni pravdniki svoje mnenje o krivdi in kazni zatoženca.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Štajarskiga se nam naznani natanjko tisto grozovitno hudodelstvo v Ločah, kteriga je g. dopisnik iz Celja v 21. listu omenil. Kramarica in kerčmarica H...., postavna in precej mlada žena, je blezo eno leto že z Blažem Vidmarjem, ki je poslednji čas s hrasti barantal, pred 2 letama pa v Ljubljani oštarijo v najemu imel, v posebni prijaznosti živela; on je stanoval v njeni hiši in je gospodaril v vsim — mož njeni pa je mogel molčati. Od njega je denar dobivala, ona je vedila za njegovo premoženje, ker je bil srečen v kupčíi: z eno besedo, živela sta kot mož in žena. To pa hudobnici ni bilo zadosti: namenila se je Blažeta umoriti in se njegoviga denarja polastiti, ter je v ta namen že dolgo pred človeka najela, ki bi ga bil imel umoriti poleg železnice v Plankensteinu — ali Bog je obvaroval najemnika tega hudodelstva. Ker pa satan, ko človeka v svojo oblast dobí, ne miruje pred, dokler se hudodelstvo ne dopolne, je kramarica po pomočnikih zares nad Blažetam 27. grudna lanskiga leta ob 10. uri zvečer dopernesla strašni umor. Ko sta se zvečer oba vina precej napila, gré Blaže v zgornjo izbo spat; ko zaspí, pelje ona dva morivca gori, ki ga s sekiro ubijeta — ona jima pa svéti! Ker ni bilo moč trupla berž iz hiše spraviti, ga je imela 2 dni zapertiga; po tem prideta morivca in ga neseta v vodo blizo Loč. Na vprašanje: kam je Blaže Vidmar zginul, se je reklo, da je šel na Ogersko po hraste, in tako 2 mesca ni nihče za-nj prašal. En morivc pa je med tem prodal uro, ktero je urar za Blažetovo spoznal — ko ga zasačijo, je on vse obstal; njegoviga tovarša so pozneje žandarji vjeli. Ukazala je po tem sodnija umorjeniga v vodi iskati, ali niso ga najdli, ker sta ga, ko je en morivc že zapert bil, kramarica in drugi morivec iz vode ponoči vzela, na vozi na Gabernik peljala, ondi truplu glavo, noge in roke odrezala, v koš nabasala in v gojzdu zakopala, koš pa in obleko umorjeniga na njem sožgala, potem velike kamne na ostalo truplo položila in zakopala. Dolgo ni hotel morivec tega obstati, dokler je poslednjič na bistroumne izprašanja g. sodnika v Konjicah vse obstal. Hudobna žena čaka sedaj v zaporu plačíla svojiga strašniga hudodelstva — v drugim stanu je in mati 5 živih otrok! Mož njeni pravi, da nič ne vé, ker je tisti večer v svojim nogradu prenočil.

Iz Ljubljane. V saboto in nedeljo so igrali gledišni igravci ljudsko nemško igro, v kteri je bilo tako debelih in sirovih govoríc slišati, da nam ni treba Bavarskimu ljudstvu, ako se zares tako obnaša, kakor je v ti igri pisano, za njegovo omiko (!!) zavidnim biti. Tode ne zavolj tega spomnimo te igre, ker se „Novíce“ ne pečajo s pretresovanjem gledišnih iger, in tudi zavolj metanih cvetličnih svitkov ne, kteri, kakor nas dveletna skušnja učí, niso v nobenim mestu tako dober kup, kakor pri nas, čeravno imamo malo vertov, — ampak le zavolj naslova omenimo igre, po kterim se je imenovala: „Da Toni und sei Burgei“ To je nemško imé in vunder smo slišali terde Nemce si glavo ubijati: kaj se to pravi: „da Toni und sei Burgei“. Reči smémo, da je le malokteri v gledišu bil, ki bi bil pred igro razumel, da se to v pravim nemškim jeziku pravi: „Der Toni und seine Wallburga“. To zastavico podamo vsim tistim, kterih nar veči ojstroumnost obstojí v tem, da Slovanam očitajo, da se eden druziga ne razumejo. Iz tega maliga pa živiga izgleda se lahko razvidi, kakošna bi se še le Nemcam godila v njih stoternih narečjih, ako bi tako srečni ne bili imeti vesoljniga pismeniga jezika, za kteriga si tudi Slovani prizadevajo, ktero prizadetje jim pa nekteri za hudodelstvo štejejo. „Kar tebi ni ljubo, ne stori druzimu“ — in prijaznost bo kraljevala po vesoljnim svetu! — Tisto dete, ki ga je omenjena stekla mati rodila, je 8 dni po rojstvu za slabost umerlo.

Novičar iz mnogih krajev.

C. k. ministerstvo denarstva je soglasno s c. k. ministerstvam pravosodja sklenilo, da se imajo pri c. k. deželnih sodijah obstoječe depositne vradíje s c. k. davkinimi vradijami prihodnjič zediniti, in tako deržavni kasi mnogo stroškov prihraniti. — Vse mašine v denarni kovnici na Dunaji kujejo sedaj krajcarje, kterih se je pretekli teden v vsako deželo veliko poslalo. — Ker je dobrota denarnih hranilnic (Sparkassen) za vsako deželo gotova, si bo c. k. ministerstvo kmetijstva prizadjalo, da se bojo denarji iz hranilnic s pripomočjo kmetijskih družb tudi po kmetih razposojevali. — Dr. Neuman na Dunaji je znajdel napravo, po kteri se bo zamoglo pri vsakim vozu zvediti: kolikrat je peljal in kako dolgo je vozil; že je na to znajdbo privilegij dobil, ktera bo gotovo pri najetih vožnjah vsacimu gospodarju ljuba. — Českí čbelarji bojo imeli 1. rožnika velki zbor v Schönhofu. — Škof v Lincu je razpisal razglas svojim duhovnam, po kterim želí: naj bi v županijske odbore izvoljeni duhovni se temu opravilu odpovedali. — Cesarjeviča Ruska prideta še le 22. aprila čez Tiroljsko v Benedke. — Županija v Velikim Meseriču na Marskim je hvale vredno sklenila, vse prazne prostore te soseske z drevjem zasaditi, in je 18.000 gojzdnih drevés že zasadila. — Kristiani v Bosni so še zmiraj v hudi stiski; mnogo krajev so obsedli Turški vojaki; vsi katoljški in gerški duhovni so zaperti; pri kterimu kristianu scer orožja najdejo, bo ob glavo djan; 100 bosniških kristianov je pobegnilo na Dalmatinsko mejo. — Ministerstvo angleško in deržavni zbor sta si od dné do dné manjši prijatla. — Stroški Francoske deržave so za leto 1852 prevdarjeni na 1503 milionov, dohodki na 1450 mil. — Po ukazu ruskiga cara se imajo vsi judje na Rusko-Poljskim od 1. julia razverstiti v 5 razredov, namreč: v tergovce, kmetovavce, rokodelce, mestiane in take brez stanovitniga prebivališa; ker bo mogel po tem vsak pri svojim delu ostati, misli vlada s tem navadno judovsko barantijo pomanjšati.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*